

Nr 44.

Av herr **Lithander**, *angående beredande av bidrag till i utlandet varande värnpliktiga för resa till och från lagstadgad värnpliktstjänstgöring.*

Sedan flera år tillbaka ha framställningar om bidrag till resekostnaderna vid resa till och från lagstadgad värnpliktstjänstgöring för värnpliktiga, vilka i och för studier, specialutbildning eller i anställningar vistas utomlands, riktats till olika myndigheter från de därav berörda sida. Framställning i detta syfte har också i ett särskilt behjärtansvärt fall gjorts hos Kungl. Maj:t med tillstyrkan av K. Arméförvaltningens civila departement, men har Kungl. Maj:t dock av principiella skäl ansett sig böra avvisa ärendet.

Kungl. Maj:t har i vissa fall genom att bevilja sammanslagning av hela de värnpliktiga åliggande tjänstgöringen sökt i någon mån lindra de olägenheter i kostnadshänseende, som uppstått för värnpliktiga utlandssvenskar. Ur utbildningssynpunkt ha dock härvid olägenheterna av att dessa värnpliktiga ej i vanlig ordning fått fullgöra de viktiga repetitionsövningarna framträtt.

Sedan svensk industri och svenska affärsföretag på senare tider i avsevärd omfattning inriktat sig på upprättandet av filialer i utlandet, har detta givetvis medfört, att ett ökat antal män i värnpliktsåldern fått sin verksamhet förlagd till utlandet. Det är dock i allmänhet i denna ålder varande unge män som i utlandet förvärva språkkunskaper och specialutbildning till gagn ej blott för dem själva, utan även för det allmänna.

De flesta av dessa torde emellertid icke vara i den ekonomiska ställning, att de kunna bekosta sina resor till och från dem åliggande vapenövningar.

Det torde därför få anses vara ett statens intresse, om genom statsmakternas försorg i utlandet varande värnpliktiga, vilka där uppehålla sig på grund av anställning eller i studiesyfte och som därom göra framställning, beredas ett visst resekostnadsbidrag.

Jag får därför hemställa

om verkställande av utredning om vilka åtgärder, som kunna vidtagas för beredande av bidrag till i utlandet varande värnpliktiga för resa till och från lagstadgad värnpliktstjänstgöring.

Stockholm den 15 januari 1930.

Edvard Lithander.

Bilaga 1.

Till KONUNGEN

i anledning av nådig remiss å sekundchefens för Svea livgarde underdåniga framställning angående ersättning åt utomlands boende värnpliktiga för resor för inställelse till tjänstgöring.

Underdånigt utlåtande.

De i förevarande underdåniga framställning berörda bestämmelser angående ersättning i vissa fall åt värnpliktiga för inställelse till tjänstgöring, vilka bestämmelser återfinnas i §§ 59 och 60 av gällande reglemente för arméns avlöning under fred, hava, efter nådig proposition i ämnet den 19 mars 1888, tillkommit genom Eders Kungl. Maj:t och riksdagens gemensamma beslut och promulgerats i Kungl. kungörelsen den 31 maj samma år samt sedermera överflyttats till arméns fredsavlöningsreglemente.

I nämnda författningsrum tillerkännes värnpliktig, som iakttagit inställelse till tjänstgöring vid det truppförband han blivit tilldelad, viss gottgörelse för fram- och återresan mellan hemvistet i kyrkobokföringsorten och vederbörlig samlingsplats eller övningsort, och skall nämnda gottgörelse till värnpliktig, som tillfälligtvis uppehåller sig å annan ort än kyrkobokföringsorten, icke i något fall utgå med högre belopp, än som skulle hava utgått för färd från hemvistet i kyrkobokföringsorten och åter.

Beträffande de här ifrågavarande värnpliktiga, vilka hava sitt hemvist utom riket, finnas bestämmelser rörande inskrivning till militärtjänstgöring meddelade i § 29 av gällande inskrivningsförfordning. Enligt mom. 1 i sagda § äga nämnda s. k. utomlandssvenskar att, efter företeende av intyg om svenskt medborgarskap, vid anmälan till inskrivning rätt att bliva antecknade såsom tillhörande det rullföringsområde inom vilket en var anmäler sig för inskrivning. Härav torde framgå att värnpliktig av ifrågavarande slag, ehuru han saknar särskild kyrkobokföringsort inom riket, likväl i inskrivningshänseende anses äga hemvist inom det rullföringsområde, som han väljer för sin inskrivning. I fråga om den församling inom området, till vilken vederbörandes hemvist skall anses vara förlagt, finnas bestämmelser icke meddelade, men enligt praxis har densamma räknats sammanfalla med den ort inom rullföringsområdet, dit dess expedition blivit förlagd. Vad särskilt angår värnpliktig utomlandssvensk, som ej själv anmält sig till inskrivning inom visst inskrivningsområde, utan enligt återopade nådiga beslutet den 9 maj 1919 inskrives inom Stockholms inskrivningsområde, har såsom i framställningen framhållits Storkyrkoförsamlingen räknats såsom hemvist.

Vid nu angivna förhållanden lära resor mellan det antagna hemvistet inom riket och övningsorten för inställelse till tjänstgöring såsom regel icke kunna förekomma för ifrågavarande såsom värnpliktiga inskrivna utomlandssvenskar. Ovanberörda bestämmelser om gottgörelse för sådan inställelse hava icke heller kunnat tillämpas beträffande ifrågavarande värnpliktiga.

De skäl, som av sekundchefen anförts för beredande av fria resor samt färdavlöning för sådana värnpliktigas inställelse och hemfärd, torde visserligen enligt Arméförvaltningens civila departements mening böra föranleda att till

övervägande upptages frågan om icke för utomlandssvenskarnas färder till och från värnpliktstjänstgöring särskilda föreskrifter böra komma till stånd.

Departementet kan dock icke fullt dela sekundechefens farhåga för att saknaden av sådana föreskrifter skulle medföra utomlandssvenskarnas uteblivande från värnpliktstjänstgöringen. Det torde nämligen för en svensk medborgare, som är bosatt i utlandet, anses innebära en fördel att få fullgöra sin värnplikt i hemlandet, i stället för i det främmande landet, där tjänstgöringsskyldigheten i regel torde vara mera krävande.

På grund av de former, under vilka ovanförda bestämmelser angående ersättning till värnpliktstjänstgöring tillkommit, synes ifrågavarande framställning, därest densamma av Eders Kungl. Maj:t finnes böra föranleda någon åtgärd, icke kunna avgöras utan riksdagens hörande.

Beträffande grunderna för sådan ersättnings beräkning får departementet för sin del i underdånighet föreslå, att ifrågavarande värnpliktiga måtte tillerkännas *dels* för resa inom Sverige fri resa genom tillhandahållande av militärbiljett samt vanlig färdavlöning och *dels* för den utomlands fallande delen av resan ersättning efter priset för biljett till billigaste klass å järnväg eller båt jämte dagtraktamente efter den klass, som enligt resereglementet är avsedd för menig. Föreskrifter i angivna avseende torde efter det riksdagen fattat beslut i ärendet erfordra vissa ändringar i såväl avlöningsreglementet för armén som i inskrivningsförrordningen. De uppkommande kostnaderna synas böra bestridas av anslaget till inskrivnings-, mönstrings- och färdkostnader.

I detta sammanhang får departementet slutligen erinra därom att i anledning av nådig remiss å en av advokaten A. Brodin i Kalmar gjord framställning om beredande av högre ersättning åt vissa inskrivningsskyldiga värnpliktiga med hemvist inom riket för inställelse till inskrivningsförrättning, departementet den 27 juni 1919 avgivit ett Kungl. Sjöförsvarsdepartementet expedierat förslag angående ändrade bestämmelser i sådant avseende, och får departementet därför framhålla att, därest Eders Kungl. Maj:t skulle finna skäligt hänskjuta nu ifrågavarande ärende till riksdagens avgörande, jämväl sistberörda fråga, vilken så vitt departementet har sig bekant hittills icke funnit sin lösning, samtidigt synes böra upptagas till behandling. Stockholm den 26 maj 1920.

Underdånigst:

CARL EDV. STERKY.

Ake Hasselblad.

G. Almgren.

Till KONUNGEN;

angående värnpliktige nr 1960 45/29 Nils Östs underdåniga ansökan om ersättning för med resor mellan Finland och Sverige i och för värnpliktstjänstgöring förenade kostnader.

Underdånigt yttrande.

Med stöd av Eders Kungl. Maj:ts beslut den 31. maj 1929 i anledning av liknande ansökningar från vissa värnpliktiga vid Svea livgarde, får Arméförvalt-

ningens civila departement i underdånighet avstyrka bifall till förevarande framställning.

Stockholm den 14. augusti 1929.

Underdånigst:

CARL EDV. STERKY.

Åke Hasselblad.

J. Appelgren.

Anteckning: (Jämlikt K. Brev den 30 augusti 1929 har Kungl. Maj:t funnit anmärkningen icke föranleda någon åtgärd.)

Till KONUNGEN;

i anledning av underdånig framställning från värnpliktige nr 1985 45/28 K. B. Lindström, nr 1975 45/28 T. W. Sundberg, nr 2026 45/28 H. H. Andersson och 1548 45/28 M. G. U. Lundström om ersättning för resa till och från hemlandet vid värnpliktstjänstgöring.

Underdånigt yttrande.

Uti underdånigt utlåtande den 26. maj 1920 i anledning av nådig remiss å en av sekundchefen för Svea livgarde gjord framställning, »angående värnpliktigs resa från utlandet», har Arméförvaltningens civila departement bland annat *ej mindre* ifrågasatt, huruvida icke särskilda föreskrifter rörande gottgörelse för utomlandssvenskarnas färder till och från värnpliktstjänstgöring borde komma till stånd och frågan härom av Eders Kungl. Maj:t tagas under överbäggande för att, i händelse Eders Kungl. Maj:t skulle finna dylika föreskrifter erforderliga, underställas riksdagens prövning, *än även* i sådant avseende föreslagit att ifrågavarande värnpliktiga måtte tillerkännas, dels för resa inom Sverige fri resa å militärbiljett samt färdavlöning, dels för den utomlands fallande delen av resan ersättning efter priset till billigaste klass å järnväg eller båt samt dagtraktamente. Emellertid har Eders Kungl. Maj:t uti nådigt brev den 13 oktober 1922 förklarad framställningen icke föranleda någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd.

På grund av vad sålunda förekommit anser sig departementet icke kunna tillstyrka nådigt bifall till förevarande framställningar.

Stockholm den 8 maj 1929.

Underdånigst:

CARL EDV. STERKY.

Åke Hasselblad.

/G. Almgren.

Anteckning: Jämlikt K. Brev den 31 maj 1929 har Kungl. Maj:t funnit framställningen icke föranleda någon åtgärd.